

PRAHA 1/2 SKANOVNA ZAJMAVOSTI - 1.

Åster 1/2, 28 duben 2020

Jako malou mne vodvala babiÅka po Praze a vyprÅvala mi nejrozliÅnÅ - zajmavosti. A tak v hodinÅch, kdy (jako jedinÅek velmi zamstnanÅch rodiÅ) jsem byla Åasto sama - stÅvala jsem se v duchu prostou dÅvkou, dÅmou mÅÅiÅanskou Åi ÅlechtiÅnou. Podle doby, o kterÅ mi babiÅka vyprÅvala. VzpomÅnÅm na zÅichvÅv hrÅzy, kdyÅÅ na ÅernÅ paÅit, visÅcÅ na ÅetÅzu v jednom kostele.

Jeden z historicky nejvÅznamnÅch praÅskÅch kostelÅ stojÅ pÅmi ulici MalÅ Å tuparskÅ a JakubskÅ. NevÅ kulturnÅm zÅiÅitkem je prohlÅdka impozantnÅho interiÅru s vÅtvarnÅmi dÅly pÅednÅch baroknÅch mistrÅ. SvatostÅnek je tÅÅ proslulÅ historickÅmi varhanami, vynikajÅcÅ akustikou a od toho se odvÅjejÅcÅmi pravidelnÅmi koncerty chrÅmovÅ hudby.

Po poÅru starÅ stavby,

zbudovanÅ asi po roce 1232, byl kostel novÅ vystavÅn v letech 1319-1374. DalÅ poÅry se datujÅ k letÅm 1596 a 1689. Dnes mÅ kostel sv. Jakuba VÅtÅho tÅmi vÅÅe. PÅmi presbytÅmi a severnÅ boÅnÅ lodi je kvadratickÅ hodinovÅ vÅÅ. Kryje jÅ cibulovitÅ bÅÅ a svojÅ vÅÅkou 60,5 m je nejvyÅiÅ. V souÅasnosti je nepÅstupnÅ.

Za vÅdy ÅeskÅho

krÅle VÅclava I. zasÅhla Prahu vlna zboÅnosti, ÅenoucÅ se celou kÅesÅanskou Evropou. SouÅasnÅ vznikala novÅ spoleÅenskÅ vrstva Å mÅÅanstvo. K nÅmu se uchylovali novÅ vzniklÅ cÅrkevÅ - ÅmiÅdy, tzv. mendikanti (ÅebrevÅ ÅmiÅdy). Mohly se plnÅ spolehnout na ÅÅivot z darÅ Ålechty a bohatÅch mÅÅanÅ. ZaÅala s tÅm sv. AneÅka, zaloÅenÅm klÅiÅtera klarisek na FrantiÅku. S klariskami pronikla do Prahy i modernÅ evropskÅ kultura Å mj. napÅ. gotickÅ architektura.

Po pÅkladu sv. AneÅky povolal jejÅ bratr, ÅeskÅ krÅl VÅclav I., do Prahy dalÅ - ÅebrevÅ ÅmiÅd Å menÅi (minority). O VÅclavovÅ nÅklonnosti k minoritÅm svÅdÅÅ poloha a rozmÅry plÅnovanÅ vÅstavby jejich klÅiÅtera. By umÅstÅn na dÅleÅitÅ kÅmiÅovatec - v tÅsnÅ blÅzkosti hlavnÅho praÅskÅho trÅiÅitÅ (souÅasnÅ StaromÅ krokÅ vÅÅchodnÅ) ode dvora cizÅch kupcÅ (ungelt). Kousek severnÅji se usadil cech ÅteznÅkÅ a zbuvoval zde masnÅ krÅmy (strÅeny v 19. stoletÅ, dneÅnÅ ulice MasnÅ). O vÅznamu tohoto mÅsta lokality svÅdÅÅ i to, Åe v ulici Å t zÅdÅ-dil svÅ sÅdlo Jan LucemburskÅ. ZÅkladnÅ kÅmen novÅho kostela byl poloÅen roku 1232, pÅmiÅemÅ nejpr bÅt strÅen starÅiÅ pÅmayslovskÅ kostelÅ k sv. Jakuba. ZsvÅcenÅ novÅho klÅiÅternÅho kostela bylo zachovÅno 1244 byl dokonÅen i klÅiÅter. Z tohoto obdobÅ se dodnes zachovaly cennÅ ranÅ gotickÅ ÅebrevÅ klenby ve sklepÅc budovy stÅednÅ prÅmyslovÅ Åikoly sdÅlovacÅ techniky. Mj. klÅiÅter zmiÅuje i ZbraslavskÅ kronika, kterÅ uvÅdÅ, Å Ånora 1311 se v refektÅmi klÅiÅtera konala hostina na poÅest korunovace ÅeskÅho krÅle Jana LucemburskÅho.

V roce 1316 postihl klÅiÅter niÅivÅ poÅÅir. O obnovu se postaral Jan LucemburskÅ se svou Åenou EliÅkou PÅmayslovnou. DÅky pozadÅ svÅho pÅÅchodu, spojenÅho s krÅlovÅm povolÅnÅm, se minoritÅ v ÅechÅch tÅÅjili velkÅ popularitÅ mezi aristocraciÅ. Ve stÅedovÅkÅm prostÅedÅ, kdy ÅÅivot po smrti hrÅi zÅisadnÅ roli, si Å budovala hrobky, nÅkdy i sÅdla v klÅiÅterech, a ÅitÅdÅ je sponzorovala. Po dostavÅnÅ se tedy novÅ kostel stal jednÅ z nejvÅtÅch a nejvyÅiÅch praÅskÅch kostelÅm spolu s katedÅilou sv. VÅta a rozestavÅnÅm kostelem Panny Ma SnÅÅnÅ. BÅhem husitskÅch vÅilek zÅstal tento klÅiÅternÅ kostel dÅky blÅzkosti cechu ÅteznÅkÅ, kterÅ klÅiÅ vesmÅs nepoÅikozenÅ. I tak vÅjak zpustl a musel bÅt obnoven. Za Rudolfa II. byl kostel novÅ vyzdoben, pÅmi bylo 15 oltÅiÅÅ a stÅny hlavnÅ lodÅ byly vyzdobeny erby (analogie v chÅru katedÅily sv. VÅta). Zanedlouho vÅjak musel klÅiÅ Åelit dalÅiÅmu nebezpeÅÅ - vpÅidu pasovskÅch v roce 1611. I tentokrÅt byl klÅiÅter zachrÅnÅn ÅteznÅky. Ulice, kte spojuje Dlouhou tÅÅdu s ulicÅ Rybnou, patÅmi - mezi nejstarÅiÅ v Praze. Od ÅteznÅkÅ - masaÅmi, kteÅmi - zde na zboÅÅ, zÅskala pÅmilehlÅ ulice nÅizev MasnÅ trh, asi v polovinÅ 19. stoletÅ - ÅmiÅkalo se zde U masnÅch krÅimÅ 1870 platÅ pojmenovÅnÅ MasnÅ. Od roku 1359 mÅli ÅmiÅci svÅj vlastnÅ cech, jenÅ se ÅmiÅil mezi nejvÅÅenÅ ÅmiÅesla. Privilegia staromÅstskÅch ÅteznÅkÅ potvrzovali postupnÅ Jan LucemburskÅ, Karel IV. a VÅclav IV. Jako r NovÅm MÅstÅ seskupovali se ÅteznÅci kolem kostela sv. Lazara, jenÅ stÅival na rohu LazarskÅ a SpÅlenÅ ulice, t na StarÅm MÅstÅ, povaÅovali ÅteznÅci za svÅj kostel kostel sv. Jakuba. PamÅtnÅ deska v chrÅmu je dÅkazem stÅteznÅkÅ, kteÅmi - kostel nÅkolikrÅt zachrÅnili pÅmed niÅenÅm.

Po bitvÅ na BÅlÅ hoÅmi byla v roce 1622 v klÅiÅteÅmi zavedena ÅmiÅdovÅj teologickÅ studia, pozdÅji zde byla zÅmi Bonaventury pro asi 12 studentÅ Karlovy univerzity. Kostel sv. Jakuba slouÅil rovnÅÅ jako mÅsto konÅnÅ promocÅ. V r 1689 se Evropa potÅkala s politickou krizÅ. Rivalita panovnÅkÅ v rÅmci boje o ÅipanÅlskÅ trÅn mÅla na svÅdomÅ - Å ÅhÅiÅstvÅ - v mnoha mÅstech Evropy. Jeden z poÅÅirÅ, zaloÅenÅ profrancouzskou stranou, zachvÅtil klÅiÅter. ZÅ klenba, shoÅel refektÅmi a jiÅnÅ - a vÅÅchodnÅ - ÅiÅst ambitu. Obnova byla nabÅdnuta pÅednÅmu fortifikaÅnÅmu Janu Åimonu PÅjnkovi, kterÅ bÅhem 12 let obnovu dokonÅil. PÅnek respektoval a zachoval pÅvodnÅ dispozici kostela. ZkrÅtil vÅjak chÅr a vyrovnal tak jeho vychÅlenÅ, kterÅ bylo pro baroknÅ symetriÅnost nepÅmedstavitelnÅ. Strop byl snÅÅen a zaklenut valenou klenbou s lunetami. Nad boÅnÅ lodÅ byly umÅstÅny tribuny. Na vÅzdobÅ kostela se podep celÅ ÅmiÅada vÅÅznamnÅch baroknÅch mistrÅ a uÅinila z nÅj tak pokladnici baroknÅho umÅnÅ. V roce 1784 byl klÅiÅ v rÅmci JosefÅnskÅch reforem zruÅjen, mniÅi tam vÅjak Åili i nadÅle. V roce 1841 severnÅ - ÅiÅst vyhoÅmiÅla a byla pr prvÅ prÅmyslovÅ stÅednÅ - Åikole v ÅechÅch, kterÅ budovu klasicistnÅ pÅestavÅla. V roce 1861 byla v refektÅi prvÅ mateÅskÅ Åikolka v ÅeskÅch zemÅch. Åinnost minoritÅ byla obnovena ve 20. stoletÅ. V roce 1941 probÅhla rozsÅhlÅj rekonstrukce. V roce 1974 byl kostelu udÅlen ÅestnÅ titul basilica minor papeÅem Pavlem VI. ZÅsluhu na tom mÅlo i bohatÅ kulturnÅ vyuÅitÅ kostela, kterÅ 1/2 je obdaÅmi en rozmÅrnÅmi ÅtyÅmanuÅilovÅmi varhanami z roku 1

